

Regionaalhaigla

Gastrostoom

JUHISED PATSIENDILE

Gastrostoom on kunstlikult rajatud ava mao ees-
seinas toidu ja vedeliku manustamiseks inimesele,
kes mingil põhjusel ei saa ise neelata. Sagedase-
mad põhjused selleks on kõrivähk, söögitoru vähk
ja söögitoru ahenemine.

Stoom rajatakse kirurgiliselt avatud meetodil ehk
laparatoomia kaudu või endoskoopiliselt. Mõlemal
juhul viiakse makku spetsiaalne jäme kateeter, mil-
le kaudu patsienti hiljem toidetakse.

Gastrostoomiga toitmisel on kasutusel erinevad
meetodid: pumbaga, tilgasüsteemiga või boolus-
meetodil süstlaga.

Täisväertuslik toitumine

Sonditoit olgu toitainerikas, kuid parajalt vedel.
Kui toit sisaldab tükke või on liiga paks, siis ei ole
võimalik seda süstlasse tõmmata ja gastrostoomi
torusse vajutada ning see võib stoomi ummistada.
Kui toit on liiga vedel, siis ei sisalda see piisavalt
toitaineid ega kiudaineid ning võib tekkida alatoit-
umus ja kõhukinnisus.

Täisväertuslikuks toitumiseks ja gastrostoomi saas-
tumise vältimiseks on hea kasutada spetsiaalseid
toitesegusid, milles on kõik toitained õiges vahe-
korras. Lisades vett toitelahuse pulbrile saab
valmistada täisväertusliku toitesegu. Sama pulbrit

võib lisada ka püreestatud toidule, et tõsta selle
toiteväärtust.

Sobivad tavatoidud gastrostoomi panekuks on näi-
teks vedel keefir, joogijogurt, püreestatud ja läbi
sõela aetud köögivilja- ja lihasupid, püreestatud
kastmed. Võite kasutada ka beebide purgitoitu,
vedeldades seda eelnevalt mahla, vee või koorega.
Püreestatud toidule on toiteväärtuse tõstmiseks
soovitav lisada ka võid ja/või õli. Toitude pürees-
tamisel jälgige, et toidu sisse ei jääks tükke.

Pärast söömist, samuti enne ja pärast ravimite
manustamist tuleb gastrostoomi loputada, et toru
oleks puhas. Loputamiseks sobib soe vesi.

Sageli on vaja gastrostoomi manustada ka lisa-
vedelikku ja väljutada õhku kolvita süstla abil.
Haiglasviibimise ajal näidatakse Teile, kuidas Te seda
kodus ise teha saate.

Vajalik on süüa vähemalt 5 korda päevas, 300–400
ml (s.o 3–4 100 ml süstlatäit) ühel toidukorral.

Kui kaotate kaalu, tunnete nõrkust või Teil tekib
toitmisega seotud küsimusi, paluge arstilt suuna-
mist toitmisraviõe vastuvõtule.

Toitmine gastrostoomi kaudu

Toitmiseks vajalikud vahendid:

- süstal, mis sobib gastrostoomi toitmisavaga. Kui süstal liigub halvasti siis tõmmake süstla kolb süstla seest välja, kastke kolvi ots õli sisse, asetage kolb süstla sisse tagasi ning liigutage kolbi edasi-tagasi;
- salvrätik süstla otsa ja käte puhastamiseks;
- vajalik kogus toatemperatuuril toitu või spetsiaalset toitelahust;
- vesi sondi loputamiseks.

1. Peske käed ja võtke valmis vajalikud vahendid.
2. Tõmmake süstlasse umbes 50 ml vett loputuseks.
3. Leidke mugav poolistuv (vähemalt 30°) või istuv asend.
4. Eemaldage gastrostoomi kork ja ühendage süstla ots gastrostoomiga.
5. Kui süstal on kindlalt gastrostoomiga ühendatud, siis avage vaheklemm (klamber sondi keskosas) ja loputage sondi veega.
6. Sulgege klemm enne süstla lõpuni vajutamist, et vähendada õhu viimist makku. Eemaldage süstal.

7. Eemaldage süstla kolb ja ühendage tühi süstal uuesti gastrostoomi toitmisharuga.
8. Kallake valmis pandud toit süstlasse.
9. Avage toitmissondi klemm ja laske toidul rahulikult voolata läbi süstla makku NB! Jätke süstlasse pisut toitu sisse, et vältida õhu sattumist makku.
10. Pärast toidu manustamist ja enne süstla eemaldamist sulgege taas vooliku keskosas olev vaheklemm. Eemaldage süstal.
11. Korra ke protseduuri, kuni olete manustanud soovitud koguse toitu.
12. Kui tunnete iiveldust või vasturõhku toidu manustamisel, siis vähendage korraga manustatava toidu kogust või kiirust. Kiiruse aeglustamiseks reguleerige klemmi või hoidke sondi tugevamalt.
13. Olge poolistivas või istuvas asendis 30 minutit pärast söömist.
14. Loputage gastrostoomi sond poole süstlatäie veega, sulgege vaheklemm ning sulgege toitmisotsiku kork.
15. Pärast söötmist peske süstal: eemaldage kolb ja peske mõlemad osad puhtaks. Jätke süstal lahivõetult kuivama. Vahetage süstalt vastavalt vajadusele.

Ravimite manustamine

Gastrostoomi kaudu ravimite (tabletid, kapslite sisu) manustamiseks purustage need eelnevalt või valage sisu kapslist välja, lahustage 30–50 ml vees ja manustage seejärel süstlaga sondi.

Kõikide ravimite (ka vedelate ja lahustatud vormide) manustamisel loputage alati gastrostoom enne ja pärast ravimi manustamist 30 ml veega, et vältida ravimiosakeste jäämist sondi seintele ja sondi ummistumist.

Ärge manustage ravimeid samaaegselt toiduga! Kui ravimit on soovitatud manustada pärast sööki, siis loputage stoom enne ravimi manustamist 30 ml veega.

Ära manusta kõiki ravimeid koos, vaid üksikhaaval. Erinevatel ravimitel võivad olla erinevad lahustamise, purustamise või toiduga koosmanustamise soovitused. Küsige nõu osakonna või toitmisravi õelt!

Gastrostoomi hooldamine

1. Gastrostoomi ava võite hoida lahtisena või imava plaastriga kaetuna.
2. Hoidke gastrostoomi ava puhta ja kuivana.
3. Peske stoomi ümbruse nahka iga päev 1–2 korda neutraalse pH-tasemega seebiga, loputage korralikult ja kuivatage hoolikalt.
4. Puhastamisel jätke meelde plaati lukustava klambri kaugus sentimeetri mõõtkaval ja avage plaati lukustav klamber. Peske ja kuivatage hoolikalt nahk ja plaadi alus. Pärast kuivamist fikseerige plaati taas klambri oma kohale.
5. Gastrostoomi plaadi alus tuleb kuivatada ka pärast duši all pesemist. Vajadusel võite plaati fikseerivat kinnitit pesemise ja kuivatamise ajaks pisut lõdvemaks lasta.
6. Põletiku või lekke tekkimisel pöörduge arsti või toitmisravi õe poole.
7. Hooldusvahendite kasutamise osas nõustab Teid stoomiõde.
8. Gastrostoomi ava ümber võib tekkida valulik vohav kude. Probleemi tekkimisel pöörduge stoomiõde poole.
9. Gastrostoomi vooliku võite fikseerida naha või riiete külge meditsiinilise teibiga, et vältida vooliku takerdumist millegi taha.

10. Gastrostoomi väljatulekul pöörduge koheselt erakorralise meditsiini osakonda uue gastrostoomi panekuks. Rajatud käik sulgub kiiresti.

11. Puhastage ja loputage gastrostoomi iga päev ka siis, kui Te seda ajutiselt toitmiseks ei kasuta.

12. Gastrostoomi kinnijäämisel proovige seda loputada sooja veega, liigutades suure süstla-ga edasi-tagasi või pöörduge abi saamiseks õe või arsti poole.

13. Balloongastrostoomi puhul kontrollige aeg-ajalt balloonis olevat vedelikumahtu toitmisraviõde juures.

14. Katkise või pehmeks muutunud gastrostoomi väljavahetamiseks pöörduge toitmisraviõde või arsti poole.

Suu hooldamine

Kuna toit läheb otse makku ja suus ei toimu toidu närimist ja neelamist, siis väheneb süljeeritus ja tekib kaariese risk. Peske hambaid kaks korda päevas ja loputage suud, käige regulaarselt hambaarsti juures. Suukuivuse korral kasutage vajadusel süljeasendajat.

Pöörduge koheselt arsti poole, kui:

- stoomi ümbrus on muutunud punetavaks ja valulikuks;
- punetav ala on üle 1,5 cm suurune;
- stoomist tuleb halba lõhna;
- stoomi ümbruse nahk on paistes või leemendav;
- tekib palavik;
- maosisus on verd.

Koostanud:
SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla
J. Sütiste tee 19
13419 Tallinn
www.regionaalhaigla.ee
info@regionaalhaigla.ee

Infolehe on kinnitanud Põhja-Eesti Regionaalhaigla õendus kvaliteedi
komitee 10. detsembril 2020. aastal